

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om rätt för medborgare i Förenade kungariket som har registrerat sin vistelse i Finland samt för deras familjemedlemmar att vistas i Finland till utgången av 2020

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om rätt för medborgare i Förenade kungariket som har registrerat sin vistelse i Finland samt för deras familjemedlemmar att vistas i Finland till utgången av 2020 (RP 321/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande expert Jarmo Tiukkanen, inrikesministeriet
- biträdande enhetschef Terhi Bunders, utrikesministeriet
- regeringsråd Liisa Heinonen, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Marja-Terttu Mäkiranta, social- och hälsovårdsministeriet
- resultatenhetschef Pauliina Helminen, Migrationsverket.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- Nylands arbets- och näringsbyrå.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om rätt för medborgare i Förenade kungariket som har registrerat sin vistelse i Finland och för deras familjemedlemmar att vistas i Finland till utgången av 2020.

Regeringens EU-ministerutskott förordade den 25 januari 2019 inrikesministeriets förslag att bereda en speciallag för att för viss tid förlänga uppehållsrätten i Finland för medborgare i Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland och för deras familjemedlemmar. Lagen stiftas för den händelse att Förenade kungariket utträder ur Europeiska unionen utan att något utträdesavtal har förhandlats fram mellan unionen och Förenade kungariket, vilket skulle innebära att den uni-

Betänkande FvUB 34/2018 rd

onsrättsliga grunden att vistas i Finland för medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som vistas i Finland inte längre är i kraft.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt, men börjar tillämpas samma dag som Förenade kungariket utträder ur Europeiska unionen utan utträdesavtal.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Förenade kungariket har beslutat utträda ur Europeiska unionen (EU) och avsikten är att utträdet ska ske den 29 mars 2019. Det finns en risk för att utträdet kommer att ske utan att utträdesavtalet mellan EU och Förenade kungariket har trätt i kraft den dagen. Vid utträdet kommer brittiska medborgare att bli så kallade tredjelandsmedborgare. Med tredjelandsmedborgare avses enligt utlänningslagen (301/2004) personer som inte är unionsmedborgare eller därmed jämförbara medborgare i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz, utan medborgare i något annat land. Om Förenade kungariket lämnar unionen utan avtal upphör den uppehållsrätt som landets medborgare enligt EU-lagstiftningen har att uppehålla sig i Finland. I ett sådant läge tillämpas de nationella bestämmelserna om tredjelandsmedborgare som sådana på brittiska medborgare. Detta kommer i så fall att ha stora, direkta och negativa konsekvenser för den rättsliga status som de brittiska medborgare har som redan vistas i Finland.

Syftet med propositionen är att med stöd av den föreslagna speciallagen erbjuda brittiska medborgare som vistas i Finland och deras familjemedlemmar rätt att vistas i landet fram till utgången av 2020. Avsikten är att också i övrigt trygga deras rättsliga ställning på ett rimligt sätt i ett läge där deras uppehållsrätt och andra rättigheter annars kommer att försvagas på ett väsentligt sätt om utträdet sker utan avtal.

Utan den föreslagna speciallagen blir de omkring 5 000 medborgare i Förenade kungariket som bor i Finland tvungna att ansöka om uppehållstillstånd på samma sätt som andra tredjelandsmedborgare. Ett uppehållstillstånd skulle ersätta den uppehållsrätt som baserar sig på registrering av vistelsen. Det finns ändå inga garantier för att alla berörda brittiska medborgare över huvud taget kan beviljas uppehållstillstånd, eftersom prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd är anorlunda bland annat i fråga om kravet på försörjning och tillståndsgrunderna.

Varje EU-medlemsstat bestämmer själv hur den förbereder sig inför ett avtalslöst brittiskt utträde ur unionen. Europeiska kommissionen har emellertid genom rekommendationer samordnat dessa förberedelser inför brexit utan avtal ("no deal"). Kommissionen samordnar medlemsstaternas åtgärder också för att det ska gå att resa och passera gränser utan problem efter utträdesdagen.

Den rekommenderar att inga negativa beslut om uppehållstillstånd ska fattas om det blir ett avtalslöst utträde, utan att en tillfällig rätt till fortsatt vistelse ska garanteras fram till utgången av 2019. Enligt uppgift är många medlemsstater i färd med att införa tillfällig lagstiftning för att säkerställa detta till och med för en längre tid än den rekommenderade. Det är fråga om ömsesidighet. Förenade kungariket har lovat bevilja de EU-medborgare som uppehåller sig där uppehållstillstånd.

Betänkande FvUB 34/2018 rd

Kommissionen har rekommenderat för medlemsstaterna att de ska byta ut registreringar mot uppehållstillstånd på så sätt att de brittiska medborgare som vistats i det berörda landet i fem år efter ansökan ska få ett uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Vidare rekommenderar kommissionen att det ska gå att ansöka om uppehållstillstånd redan före utträdesdagen.

Enligt kommissionen bör beredskapsplaneringen följa bland annat följande principer: åtgärderna ska inte motsvara de fördelar som ett EU-medlemskap ger eller villkoren under den övergångsperiod som bestäms i utträdesavtalet, de ska i princip vara tillfälliga och det rör sig om ensidiga åtgärder som tillgodoser EU:s intressen och som unionen kan återkalla när som helst.

Utskottet ser det som motiverat att godkänna lagförslaget i propositionen och att stifta en lag för den eventualitet att Förenade kungariket lämnar unionen utan utträdesavtal i slutet av mars 2019 eller senare. Den föreslagna tillfälliga lagen avses gälla till och med utgången av 2020, och den bör sättas i kraft så snart som möjligt bland annat för att undanröja den osäkerhet som de brittiska medborgare som vistas i Finland känner i fråga om sin ställning. Den börjar emellertid inte tillämpas förrän den dag som Förenade kungariket inte längre är medlemsstat i unionen. Genom den föreslagna lagen säkerställs en oavbruten rätt att vistas i Finland från dagen för utträdet till slutet av 2020 för de brittiska medborgare som har utnyttjat rätten till fri rörlighet, det vill säga kommit till Finland och registrerat sin vistelse eller ansökt om registrering av vistelse innan Förenade kungariket utträder ur EU. Familjemedlemmar till vederbörligen registrerade brittiska medborgare avses kunna ansöka om uppehållskort för familjemedlem. Enligt den föreslagna speciallagen bygger rätten att vistas i landet på bestämmelserna om vistelse i 10 kap. i utlänningslagen.

Genom lagen säkerställs det att de som låter registrera sin vistelse före utsatt dag utan avbrott kan fortsätta vistas, arbeta, utöva sitt yrke, driva företag, studera och leva familjeliv i Finland. Lagstiftningen är också viktig för vårt näringsliv. Dessutom uppfyller de som omfattas av lagens tillämpningsområde också kraven på laglig vistelse enligt lagstiftningen om social trygghet, och de kan registrera sig som arbetssökande.

Om lagförslaget godkänns kommer det att ha positiva effekter också för verksamheten vid Migrationsverket, arbets- och näringsbyråerna och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland. Dessa myndigheter behöver då inte inom sitt uppdrag bereda sig på ett stort antal beslut om uppehållstillstånd (Migrationsverket), delbeslut i fråga om uppehållstillstånd för arbetstagare (arbets- och näringsbyråerna) och delbeslut i fråga om uppehållstillstånd för företagare (Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland).

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 321/2018 rd utan ändringar.

Betänkande FvUB 34/2018 rd

Helsingfors 26.2.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Kari Kulmala blå
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Joona Räsänen sd
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml
ersättare Lasse Hautala cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.